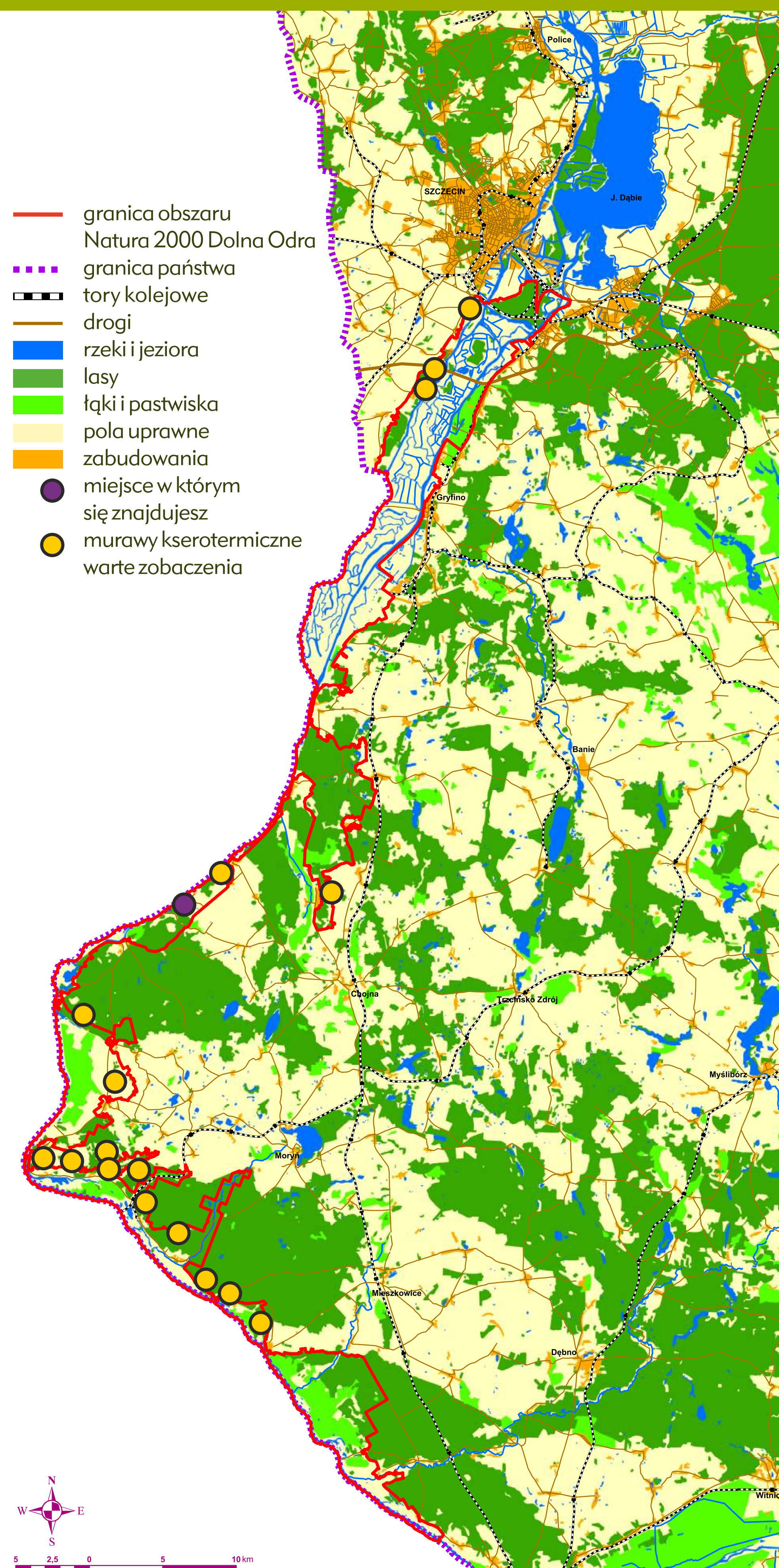

MURAWY KSEROTERMICZNE W ZATONI

Okolice Zatonii Dolnej w Gminie Chojna wyróżniają się w skali regionu wyjątkową malowniczością i bogactwem przyrodniczym. Silnie zróżnicowana rzeźba terenu zbocza doliny Odry i prostopadle do niego przylegającej moreny czołowej, specyficzny mikroklimat oraz gleby bogate w węglan wapnia stwarzają unikatowe warunki do rozwoju roślinności ciepłolubnej.

Wzgórza górujące nad Zatonią pokrywa specyficzna pod względem przyrodniczym mozaika siedlisk. Na szczytach i najbardziej nasłonecznionych i suchych zboczach występują **murawy kserotermiczne**. Nieleśne zbiorowiska roślinne uznane za jedno z najbogatszych gatunkowo siedlisk na świecie! Na murawach w Zatonii stwierdzono m.in. takie rzadkie gatunki jak dzwonnej syberyjski, zaraza czerwonawa czy aster ożota.

W sąsiedztwie muraw występują zwarte, trudne do przebycia **ciepłolubne zarośla krzewów** – tarniny, derenia, kaliny koralowej i ligustru. To niezwykle cenne siedlisko dla ptaków i drobnych ssaków. Na granicy zarośli i muraw występują ciepłolubne okrajki. Pasy roślinności budowane przez wysokie barwne byliny, stojące okrzakiem między siedliskami nieleśnymi i zaroślami.

Zarośla krzewiaste płynnie przechodzą w **bogate gatunkowo lasy liściaste** – ostatni i trwały etap sukcesji. Na żyznych i świeżych glebach występują niewielkie fragmenty grądów. Tego typu lasy budowane są przez różne drzewa liściaste: dęby, lipy, klony, wiązy. Na wiosnę ich runo zakwita feerią barwnych geofitów: przyłaszczek, zawilców, miodunek, gajowców. Na dnie wąwozów, którymi często płyną bezimienne cieki występują łągi olszowo-jesionowe. To specyficzny rodzaj lasu, którego istnienie uzależnione jest od ciągłego przepływu wód gruntowych lub powierzchniowych. W przeciwieństwie do olsów, łągi nie znoszą wód stagnujących.

Stromo opadające zbocza wąwozów przecinają warstwy wodonośne, przez co teren ten obfituje w liczne źródła. Bogactwo wypływającej z podziemi wody w wapń powoduje odkładanie się tego pierwiastka na szczątkach roślinnych i zwierzęcych. Proces ten zwany jest petryfikacją (stąd też nazwa tego typu siedlisk: **wapienne źródła petryfikujące**). W ten sposób z czasem powstają podobne do pumeksu wapienne skały osadowe, zwane trawertynem, inaczej tufem wapiennym, źródłem lub martwicą wapienną.

Siedliska nieleśne, takie jak murawy kserotermiczne, są miejscem występowania wielu rzadkich gatunków flory i fauny, a przez to są uznawane za cenne w skali kraju i całej Unii Europejskiej. Ich występowanie jest związane z gospodarką ludzką, stąd określane są mianem **siedlisk półnaturalnych** – powstających przy współudziale natury i człowieka. **Wypas, koszenie** lub okazjonalne **wypalanie** są niezbędne by hamować **naturalną sukcesję**, czyli proces wkraczania roślinności krzewiastej i drzewiastej, prowadzący do powolnej przemiany terenu otwartego w zbiorowiska zarośli i las. Zacienienie i zmiana warunków mikroklimatycznych przez krzewy i drzewa skutkuje szybkim wymieraniem gatunków ciepło- i światłoządnych. Z drugiej jednak strony siedliska leśne i zaroślowe również stanowią niezwykle cenny element przyrodniczy, a występując w mozaice z siedliskami nieleśnymi (w tym z murawami) tworzą unikatowe układy, zapewniające miejsce do życia wielu organizmom. Dlatego właśnie podstawą ochrony przyrody jest zachowywanie tego typu dynamicznych kompleksów, w których zarówno siedliska nieleśne i związane z nimi organizmy jak i zbiorowiska leśne i zaroślowe mogą funkcjonować razem.

Pierwiosnka wyniosła (*Primula veris*)

Murawy kserotermiczne i zarośla ciepłolubne koło Zatonii

Dzwonek syberyjski (*Campanula sibirica*)

Trawertyn

